1Stroom werkt voor de gemeente Duiven en de gemeente Westervoort

1Stroom

Dorpsplein 1 Westervoort
Postbus 6
6920 AA Duiven

(088) 695 3000
info@1stroom.nl
www.1stroom.nl

datum : 24 oktober 2024
zaaknummer : Z/24/128284 /201675864
onderwerp : Verdeelsleutel
contactpersoon : Ronald Baltussen

Raden van de gemeente Duiven en Westervoort

Aanleiding

Recent heeft u de voortgangsrapportage 1Stroom ontvangen. In deze rapportage is een paragraaf opgenomen over de verdeelsleutel. Tevens zijn met betrekking tot deze verdeelsleutel een aantal adviezen aangegeven. Bij de start van 1Stroom is vastgelegd dat de verdeelsleutel periodiek heroverwogen zou moeten worden. Niet vastgelegd is op basis waarvan heroverweging plaats zou moeten vinden en welke spelregels/uitgangspunten daarbij gehanteerd moeten worden. De inzet die nu door 1Stroom wordt gepleegd is niet meer specifiek te herleiden naar inzet voor hetzij Duiven of Westervoort, zoals dat bij de start van 1Stroom wel het geval was. In een eerdere evaluatie van de verdeelsleutel in 2021 heeft met name een kwalitatieve analyse plaatsgevonden, dit gaf geen aanleiding voor een andere verdeling.

Door het dagelijks bestuur is opdracht gegeven om een extern bureau advies te vragen naar de te hanteren verdeelsleutel vanaf het jaar 2025. Met daarbij duidelijk meetbare en toepasbare uitgangspunten. Recent is het adviesrapport afgerond. De uitkomsten daarvan zijn door zowel het dagelijks als het algemeen bestuur van 1Stroom onderschreven. Ook de colleges van beide gemeenten ondersteunen de uitkomsten en hebben deze verwerkt in de concept begrotingen 2025 die in november in de raden worden behandeld. Met deze brief geven wij een nadere toelichting en uitleg over de achtergrond en de voorgestelde methodiek en uitkomsten.

Huidige situatie verdeelsleutel

Bij de start van 1Stroom is als basis voor de te verdelen kosten gekeken naar de omvang van de bedrijfsvoeringskosten in zowel Duiven als Westervoort vanuit toen nog afzonderlijke administraties en jaarrekeningen. Onder bedrijfsvoeringskosten vielen de loonkosten, overige personeelskosten, huisvestingskosten, bureau- en organisatiekosten en kosten van automatisering. Destijds is voorgesteld en besloten de verdeelsleutel van de kosten van 1Stroom te bepalen op 63%-37%. De kosten van de grondexploitatie en het afvalaanbiedstation van Duiven werden buiten deze verdeelsleutel gehouden. De verdeling sloot precies aan op de verdeling naar inwoneraantal en was bijna gelijk aan de verdeling naar rato van de algemene uitkering (62%-38%) of het aantal woonruimten (62%-38%). Opgemerkt: bedrijfsvoeringskosten worden momenteel niet meer aan de ene of andere gemeente toegerekend.

Voorgestelde methodiek en uitkomsten

Om te komen tot een rechtvaardige en flexibele verdeling van de kosten zijn door het onderzoeksbureau Cebeon een aantal uitgangspunten opgesteld. Deze uitgangspunten zijn onder andere: eenvoudig toepasbaar en uitlegbaar, en toekomstbestendig, voorspelbaar, gedragen. Op basis van deze uitgangspunten is een aantal varianten onderscheiden en gewogen. Varianten die zijn onderzocht betreffen: verdeling op basis van budgetten uit het gemeentefonds, verdeling op basis van inwoneraantallen, verdeling op basis van activiteiten of verdeling op basis van kosten per product. De laatste 2 varianten scoren slecht als het gaat om eenvoud en administratieve lasten. Deze varianten gaan uit van uren schrijven door de medewerkers en/of per gemeente gedetailleerd bijhouden welke prestaties en producten worden geleverd. Dit zou de efficiency en effectiviteit van 1Stroom sterk negatief beïnvloeden. Een verdeling op basis van inwoneraantal houdt er geen rekening mee dat de bedrijfsvoeringskosten van een gemeente niet alleen bepaald worden door het aantal inwoners.

Uit de vergelijking van de varianten blijkt dat de verdeling op basis van de budgetten uit het gemeentefonds de voorkeur geniet. De objectieve budgetten in het gemeentefonds kennen hun basis in de Financiële-verhoudingswet welke beoogt gemeenten in een gelijkwaardige financiële uitgangspositie te brengen om een vergelijkbaar voorzieningenniveau te realiseren, uitgaande van een gemiddelde efficiënte uitvoering van taken en een gelijke belastingdruk. Het gemeentefonds is gebaseerd op een veelvoud aan kenmerken en beoogt op die manier objectief de verschillen tussen de gemeenten te vertalen naar de feitelijke rijksinkomsten. Aangezien 1Stroom werk uitvoert over het totale, brede spectrum van gemeentelijke activiteiten (dit zou anders zijn bij een pure bedrijfsvoeringsorganisatie), is dit een logisch uitgangspunt. Op basis van deze verhouding (n.a.v. de budgetten in het gemeentefonds) komt de verdeelsleutel uit op 59% voor Duiven en 41% voor Westervoort.

Weging voor uitvoering 1Stroom

De omvang – en verschillen – van de inkomsten van het rijk zegt niet per definitie ook iets over de omvang en verschillen van de bedrijfsvoeringskosten. Daarom is op basis van de jaarrekening gegevens 2023 en de begrotingscijfers 2024 door Cebeon gekeken wat op de verschillende taakgebieden het aandeel van de bedrijfsvoeringskosten op de totale kosten is geweest voor beide gemeenten samen. Voorbeeld hierbij is dat de uitvoeringskosten in het Sociaal Domein maar een beperkt deel uitmaken van de totale netto lasten op dit taakgebied. Een groot deel van de netto lasten in het Sociaal Domein bestaat immers uit uitkeringen subsidies of zorgkosten. Per domein verschilt het aandeel dat de uitvoeringskosten uitmaken van de totale financiële som.

In de volgende stap is bovenstaand aandeel van de totale bedrijfsvoeringskosten per taakgebied geprojecteerd op de objectieve budgetten uit het gemeentefonds. Met andere woorden: op basis van de budgetten uit het gemeentefonds kan iets zwaar lijken te wegen, maar als hier geen tot weinig bedrijfsvoerings-/uitvoeringskosten voor nodig zijn, wordt het cijfer daarop gecorrigeerd. Als hiermee rekening wordt gehouden komt de verhouding in de verdeelsleutel uit op 61% voor Duiven en 39% voor Westervoort. Maatwerkafspraken, zoals de inzet op grondexploitaties of het afvalaanbiedstation in Duiven, vallen buiten de sleutel en moeten (net als nu) afzonderlijk worden verrekend. Het onderzoeksbureau levert een rekenmodel om de jaarlijkse berekening te kunnen maken. Uitgangspunt daarbij is de septembercirculaire van het jaar voorafgaand aan het opstellen van de begroting van 1Stroom. Concreet betekent dit dat de septembercirculaire 2024 als basis dient voor het vaststellen van de verdeelsleutel over het jaar 2026. Immers, in het eerste kwartaal 2025 wordt de begroting 1Stroom voor het jaar 2026 opgesteld en voorlopig vastgesteld.

Financiële consequenties

Uitgaande van de begroting 1Stroom voor het jaar 2025 betekent een verschuiving van 1% in de verdeelsleutel een voordeel/nadeel van bijna € 311.000. Op basis van de rapportage van Cebeon, waarbij wordt voorgesteld de verdeelsleutel aan te passen naar 61-39%, betekent dit dat de gemeente Duiven € 622.000 minder doorbelast krijgt vanuit 1Stroom en de gemeente Westervoort € 622.000 meer krijgt doorbelast. Door het bestuur van 1Stroom is afgesproken om uit te gaan van een ingroeipad. Concreet betekent dit dat voor 2025 wordt uitgegaan van een verdeling van 62-38% en voor 2026 van een verdeling van 61-39% op basis van de huidige informatie en inzichten. In het bestuur is afgesproken om begin 2025 bestuurlijk in gesprek te gaan over eventuele compensatie aan Duiven vanwege inkomstenderving door het ingroeipad in 2025.

In het kader van context t.o.v. de totale gemeentelijke begrotingen: De totale begroting van Duiven kent in 2025 een omvang van ongeveer € 82 miljoen, die van Westervoort ongeveer € 52 miljoen. Voor Duiven komt de aanpassing van de verdeelsleutel neer op een vermindering van de lasten van ongeveer 0,8%. Voor Westervoort leidt aanpassing tot een verhoging van de lasten van ongeveer 1,2%.

Vervolg

De aanpassing van de verdeling van de kosten en de onderliggende systematiek moet formeel worden gewijzigd door de gemeenschappelijke regeling 1Stroom te wijzigen. Dat vergt een wat langere procedure. De colleges van beide gemeenten hebben bij het opstellen van de begroting 2025 al geanticipeerd op de voorgestelde wijziging. De raden van beide gemeenten nemen bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2025 hierover een besluit. Het traject van de formele wijziging wordt zo spoedig mogelijk opgestart.

Met vriendelijke groeten,

Bestuur van 1Stroom

mr. H.B. (Huub) Hieltjes	D.D.J. (David) de Vries
plv voorzitter	secretaris